

Veranderingen in burgerlijke staat en de beleving van welzijn

Marleen Wingen, Tineke de Jonge en Koos Arts

Na een verandering in burgerlijke staat zijn er duidelijke verschillen in welzijnsbeleving. Pasgetrouwen zijn gelukkiger dan personen van wie de burgerlijke staat niet is gewijzigd, terwijl pasverweduwen en pas gescheiden personen minder gelukkig zijn. Voor tevredenheid worden vergelijkbare resultaten gevonden. Naarmate de tijd vordert beoordelen getrouwen hun welzijn minder positief, terwijl verweduwen of gescheiden personen dit juist positiever gaan beoordelen. Dit onderschrijft de setpointtheorie, die stelt dat mensen zich aanpassen aan veranderende situaties en zich na verloop van tijd weer net zo tevreden en gelukkig voelen als voorheen.

1. Inleiding

Bij subjectief welzijn gaat het om de vraag hoe tevreden en gelukkig iemand is met zijn of haar leven. Subjectief welzijn heeft zowel affectieve als cognitieve aspecten. Het wordt voor een deel bepaald door erfelijkheid en persoonlijkheid (Diener, 1994) en de waardering ervan blijkt over de lange termijn weinig te variëren (Cummins, 2009). Bij de waardering van welzijn gaat het om de tevredenheid, ofwel het cognitieve aspect van subjectief welzijn: mensen geven een rationeel oordeel over hun leven als geheel. Toch kunnen gebeurtenissen als een baan verliezen, ziek worden en veranderingen in de relationele sfeer de beleving van welzijn beïnvloeden. In dat geval wordt er gesproken over veranderingen in subjectief welzijn op de korte termijn (Lucas, 2007). Hierbij gaat het om het affectieve aspect van subjectief welzijn, waarin geluk en emoties een rol spelen (Diener, 1994). Een bekende theorie binnen het onderzoek naar subjectief welzijn is de setpointtheorie (Lucas, 2007). Volgens deze theorie speelt de mate waarin mensen zich gelukkig en tevreden voelen zich af rondom een zeker genetisch bepaald referentiepunt. Dit betekent dat hoewel heugelijke en droevige gebeurtenissen ertoe kunnen leiden dat het subjectieve welzijn toe- of afneemt, dit na verloop van tijd weer zal terugkeren naar ongeveer het zogenoemde referentieniveau, zoals beschreven door Headey (2010). Dit referentieniveau is genetisch bepaald en hangt af van de persoonlijkheid (Lucas, 2007).

In dit artikel staat de vraag centraal of veranderingen in burgerlijke staat de beleving van welzijn beïnvloeden en of deze invloed van korte of lange duur is. Met behulp van cross-sectionele data zijn personen die een wijziging in burgerlijke staat hebben meegemaakt vergeleken met personen voor wie dat niet geldt. Dit geeft voor verschillende vormen van burgerlijke staat een indicatie of er verschillen zijn in subjectief welzijn na een wijziging in burgerlijke staat. Ook is onderzocht hoe de welzijnsbeleving van personen die een verandering in burgerlijke staat hebben meegemaakt zich na verloop van tijd gemiddeld verhoudt tot de beleving van anderen. Voor het eerst heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek hiervoor een koppeling tussen steekproef- en registergegevens gebruikt.

Al eerder is aangetoond dat getrouwde mensen tevredener zijn dan ongehuwden (Soons en Liefbroer, 2008) en dat verweduwen of gescheiden ouderen psychisch ongezonder of minder gelukkig zijn (Wingen en Otten, 2009). Ook veranderingen in niet-geregistreerde vormen van samenleven, zoals ongehuwd samenwonen, kunnen een effect hebben op de welzijnsbeleving (Soons en Liefbroer, 2008). Vanwege de afbakening van dit onderzoek was het hier echter alleen mogelijk om het subjectieve welzijn naar burgerlijke staat te onderzoeken. Evenmin kon het subjectieve welzijn van één en dezelfde persoon voor en na een bepaalde gebeurtenis worden vergeleken. Er zijn wel longitudinale gegevens beschikbaar over veranderingen in burgerlijke staat, maar alleen momentopnamen van het subjectieve welzijn voor een dwarsdoorsnede van de bevolking.

Verder zijn de bevindingen van Lucas (2007) in dit onderzoek niet nagegaan. Personen die een ingrijpende gebeurtenis meemaken zouden volgens het onderzoek van Lucas al voorafgaand daaraan in subjectief welzijn verschillen van mensen die niet zo'n gebeurtenis meemaken. Zo zijn getrouwde mensen vaak al gelukkiger voordat ze gaan trouwen dan mensen die niet gaan trouwen, en zijn mensen die gaan scheiden al minder gelukkig voor de scheiding dan mensen die niet gaan scheiden. Om na te gaan of deze bevindingen aan de hand van de beschikbare gegevensbronnen zijn te staven, is vervolgonderzoek nodig.

2. Methode

2.1 Registerdata en enquêtegegevens

Voor dit onderzoek zijn enquêtegegevens uit het Permanent Onderzoek LeefSituatie (POLS) over de periode 2001–2008 op persoonsniveau gekoppeld aan gegevens over burgerlijke staat uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) over de periode 1999–2006 (zie *Technische toelichting*). Aan personen van 12 jaar en ouder wordt in POLS gevraagd hoe zij hun welzijn beleven. In dit onderzoek zijn alleen personen meegenomen met een minimumleeftijd van 20 jaar, omdat gebeurtenissen als trouwen, scheiden en verweduwen niet of nauwelijks voorkomen bij jongeren. Door gegevens over de jaren 2001 tot en met 2008 uit POLS samen te voegen, bleef een bestand over met informatie over ruim 56 duizend personen.

Personen die een verandering in burgerlijke staat hebben meegemaakt zijn vergeleken met personen van wie de burgerlijke staat niet is gewijzigd. Dit is gedaan voor verschillende tijdstippen: recent na de wijziging en vervolgens elk jaar tot maximaal acht jaar daarna. Op die manier is nagegaan hoe mensen hun welzijn ervaren nadat zij een verandering in burgerlijke staat hebben meegemaakt en hoe het subjectieve welzijn verandert voor de verschillende categorieën van burgerlijke staat.

Schema
Onderzoeksjaren POLS-bestanden en registergegevens

Jaar meting welzijn in POLS	Jaar verandering in burgerlijke staat (SSB)							
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Jaar SSB - Jaar POLS=aantal jaren geleden dat wijziging heeft plaatsgevonden</i>								
2001	-2	-1	0					
2002	-3	-2	-1	0				
2003	-4	-3	-2	-1	0			
2004	-5	-4	-3	-2	-1	0		
2005	-6	-5	-4	-3	-2	-1	0	
2006	-7	-6	-5	-4	-3	-2	-1	0
2007		-7	-6	-5	-4	-3	-2	-1
2008			-7	-6	-5	-4	-3	-2

2.2 Selectie gebeurtenissen

Voor iedere respondent in POLS is met behulp van de enquêtedatum en de gebeurtenisdatum in het SSB nagegaan hoelang vóór de meting van subjectief welzijn een verandering in burgerlijke staat heeft plaatsgevonden. Veranderingen die tot maximaal acht jaar geleden hebben plaatsgevonden zijn onderzocht. Hierbij geeft '0 tot 1 jaar' aan dat de gebeurtenis in het jaar voorafgaand aan de enquêtedatum heeft plaatsgevonden. Veranderingen die vijf, zes of zeven jaar voor de meting hebben plaatsgevonden zijn vanwege de kleine aantallen per jaar samengevoegd in de categorie '5 tot 8 jaar'.

Voor iedere respondent zijn alle momenten van verandering in de burgerlijke staat meegenomen. Een persoon van wie bijvoorbeeld in 2005 het subjectieve welzijn is gemeten en die in 2002 is gescheiden, heeft drie jaar geleden een verandering in burgerlijke staat meegemaakt. Dit geldt ook voor een persoon die in 2008 is geënquêteerd en die in 2005 een verandering heeft meegemaakt. *Schema 1* geeft een overzicht van de koppeling van POLS-bestanden en registergegevens over burgerlijke staat.

2.3 Analyse

Voor de verschillende groepen personen die een verandering in burgerlijke staat hebben doorgemaakt zijn de aandelen gelukkige en tevreden personen berekend. Met behulp van Multiple Classification Analyse (Lolle, 2007) zijn deze percentages gecorrigeerd voor leeftijdsklasse. De correctie laat zien of er, onafhankelijk van leeftijd, verschillen zijn in subjectief welzijn voor de diverse veranderingen in burgerlijke staat.

Met logistische regressieanalyse is getoetst of er verschillen zijn in subjectief welzijn tussen mensen die een verandering in burgerlijke staat hebben doorgemaakt en de referentiegroep van mensen voor wie dat niet geldt. Bij een odds ratio groter dan 1 is het aandeel dat zijn welzijn positief beoordeelt groter dan in de referentiegroep. De bijbehorende 95%-betrouwbaarheidsintervallen laten zien of er sprake is van een significant verschil.

Daarnaast is onderzocht of het subjectieve welzijn door de tijd verandert en dus afhankelijk is van hoelang geleden iemand een verandering in burgerlijke staat heeft meegemaakt. Ook hiervoor is logistische regressie gebruikt. Daarbij is gecorrigeerd voor leeftijd en geslacht. Op deze manier is getoetst of het aandeel personen dat aangeeft gelukkig of

tevreden te zijn door de tijd toe- of afneemt bij verschillende veranderingen in burgerlijke staat, onafhankelijk van variaties in leeftijd en geslacht.

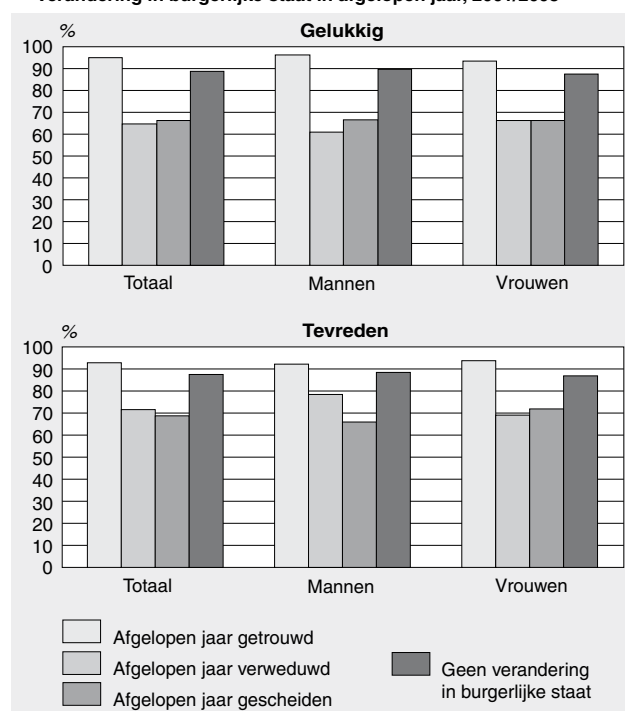
Na een huwelijk, scheiding of verweduwing kunnen weer andere veranderingen in burgerlijke staat optreden. Daarvoor is niet gecorrigeerd, omdat deze veranderingen worden gezien als onderdeel van alles wat mensen hebben meegemaakt na de betreffende gebeurtenis.

3. Resultaten

3.1 Subjectief welzijn naar burgerlijke staat

Wanneer er minder dan een jaar geleden een verandering in burgerlijke staat heeft plaatsgevonden, zijn er duidelijke verschillen in subjectief welzijn naar vormen van burgerlijke staat. Van de personen die kort geleden zijn getrouwd zijn er relatief meer gelukkig of tevreden dan van de personen

1. Personen van 20 jaar of ouder naar beleving van welzijn en verandering in burgerlijke staat in afgelopen jaar, 2001/2008

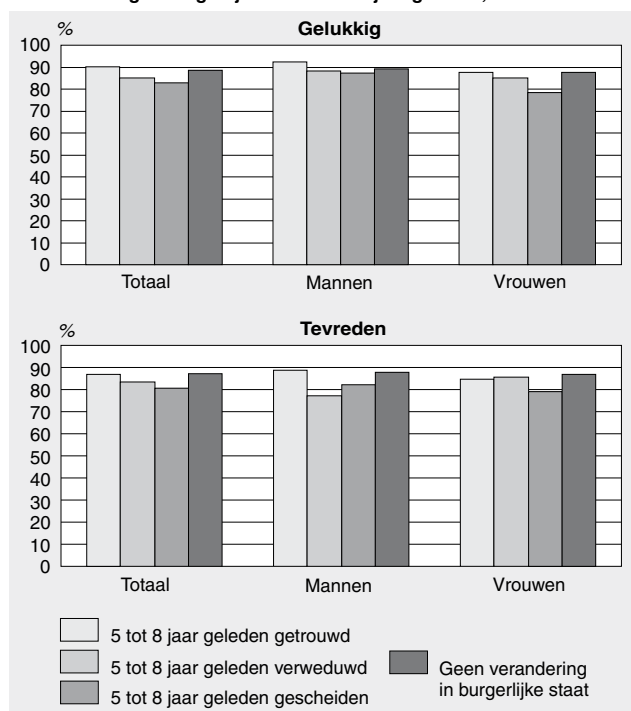
die geen verandering in burgerlijke staat hebben meegemaakt. Van de personen die pas zijn getrouwd geeft 95 procent aan gelukkig te zijn en is 93 procent tevreden. Van de personen die het afgelopen jaar geen verandering in burgerlijke staat hebben meegemaakt is ongeveer 90 procent gelukkig of tevreden.

Van de personen die het afgelopen jaar zijn verweduwd of gescheiden, ervaren er meer hun welzijn als minder goed dan van de personen die geen verandering in burgerlijke staat hebben meegemaakt. Van de personen die het afgelopen jaar zijn verweduwd geeft 65 procent aan gelukkig te zijn. Dit is vergelijkbaar met het aandeel gelukkigen onder pas gescheiden personen. Verder is van de pasverweduwen 71 procent tevreden. Van de personen die minder dan een jaar geleden zijn gescheiden is dat 69 procent (*grafiek 1*).

De beschreven percentages zijn gecorrigeerd voor leeftijd. De ongecorrigeerde cijfers blijken weinig te verschillen van de gecorrigeerde. Tussen mannen en vrouwen bestaan weinig verschillen. Opmerkelijk is dat het aandeel dat tevreden is onder pasgetrouwde en pasverweduwde mannen even groot is als onder mannen van wie de burgerlijke staat onveranderd is. De resultaten van de logistische regressie-analyse staan in tabellen 1 en 2 in de *Bijlagen*.

Wanneer de verandering in burgerlijke staat vijf tot acht jaar geleden heeft plaatsgevonden, zijn er nauwelijks nog verschillen tussen getrouwde, gescheiden of verweduwde personen en personen van wie de burgerlijke staat niet is veranderd. Van de personen die de afgelopen vijf tot acht jaar geen verandering in burgerlijke staat hebben meegemaakt, zijn ongeveer negen op de tien gelukkig of tevreden. Dit aandeel verschilt niet van dat onder de personen die vijf jaar of langer geleden getrouwd zijn. Van hen is 90 procent gelukkig en 87 procent tevreden. De personen die vijf jaar of langer geleden zijn verweduwd verschillen in hun welzijns-

2. Personen van 20 jaar of ouder naar beleving van welzijn en verandering in burgerlijke staat 5 tot 8 jaar geleden, 2001/2008

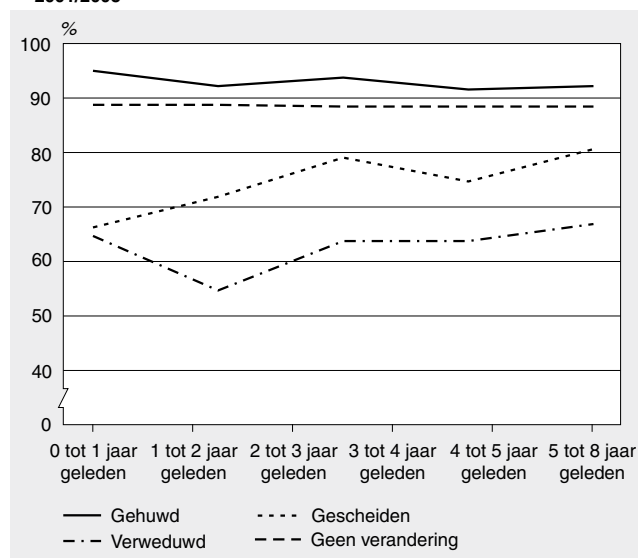
beleving ook niet meer van personen die geen verandering hebben meegemaakt: 85 procent is gelukkig en 83 procent tevreden.

Van de personen die vijf tot acht jaar geleden zijn gescheiden, is met 83 procent een iets kleiner deel gelukkig. Ook is met 81 procent een kleiner deel tevreden (*grafiek 2*). Deze verschillen tussen gescheiden personen en personen zonder verandering in burgerlijke staat zijn significant (*tabel 1*). Vooral vrouwen die vijf tot acht jaar geleden zijn gescheiden beoordelen hun welzijn negatiever dan vrouwen zonder verandering in burgerlijke staat.

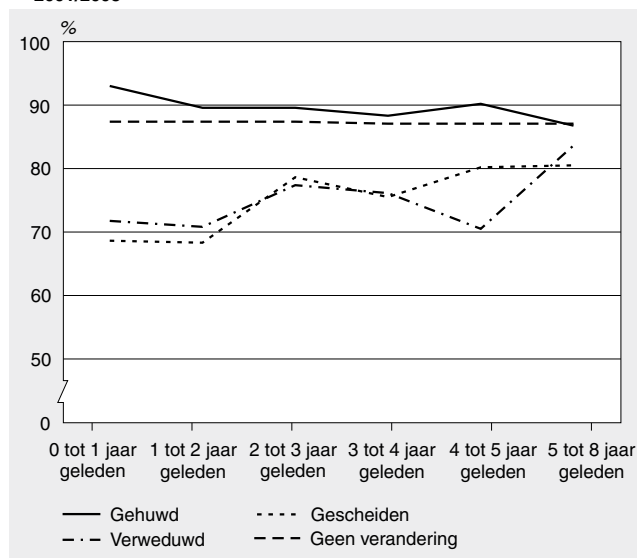
3.2 Veranderingen door de tijd

De verschillen in subjectief welzijn direct nadat een verandering in burgerlijke staat heeft plaatsgevonden tussen verschillende categorieën van burgerlijke staat worden na verloop van tijd kleiner of verdwijnen zelfs helemaal. Wanneer wordt gekeken naar de jaren die verstreken zijn sinds de

3. Personen van 20 jaar of ouder naar 'gelukkig zijn' en burgerlijke staat, 2001/2008

4. Personen van 20 jaar of ouder naar tevredenheid en burgerlijke staat, 2001/2008

	Gelukkig				Tevreden			
	B	se	OR	95%-BI	B	se	OR	95%-BI
Gehuwd	-0,12	0,04	0,89	(0,82-0,96)*	-0,09	0,03	0,91	(0,86-0,98)*
Leeftijd	-0,47	0,13	0,61	(0,48-0,79)*	-0,51	0,10	0,60	(0,49-0,73)*
Geslacht	-0,44	0,15	0,65	(0,48-0,87)*	-0,21	0,12	0,81	(0,64-1,02)
Gescheiden	0,18	0,04	1,20	(1,11-1,30)*	0,16	0,04	1,18	(1,09-1,28)*
Leeftijd	-0,28	0,11	0,75	(0,60-0,94)*	-0,21	0,11	0,81	(0,65-1,00)
Geslacht	-0,12	0,13	0,88	(0,69-1,14)	-0,08	0,13	0,93	(0,72-1,19)
Verweduwd	0,18	0,05	1,19	(1,09-1,31)*	0,08	0,05	1,09	(0,98-1,21)
Leeftijd	0,39	0,15	1,47	(1,09-1,99)*	0,60	0,16	1,82	(1,33-2,49)
Geslacht	-0,01	0,17	0,98	(0,70-1,39)	-0,03	0,19	0,98	(0,67-1,42)

N.B. Model gecorrigeerd voor leeftijd en geslacht.

*p<.05.

gebeurtenis, dan blijkt dat er door de tijd een verandering van subjectief welzijn plaatsvindt.

Het welzijn neemt toe bij een droevige gebeurtenis en af bij een heugelijke. Nadat personen zijn getrouwd neemt het aandeel gelukkige en tevreden personen iets af naarmate de tijd vordert. Het aandeel verweduwd en gescheiden personen dat aangeeft gelukkig te zijn neemt juist toe naarmate de tijd verstrijkt. Hetzelfde geldt voor het aandeel dat tevreden is (*grafiek 3* en *grafiek 4*). Deze toe- en afnames zijn significant (*staat*).

De tevredenheid van verweduwd is niet toegenomen. Waarschijnlijk komt dit doordat het aandeel tevreden personen onder verweduwd niet geleidelijk toeneemt door de tijd. Vier jaar na de verweduwing is het aandeel tevreden personen nog steeds laag. Onder personen die vijf tot acht jaar geleden zijn verweduwd is het aandeel dat tevreden is vergelijkbaar met dit aandeel onder personen zonder verandering in burgerlijke staat.

Een odds ratio onder de 1 wil zeggen dat het aandeel mensen dat hun welzijn positief beoordeelt afneemt door de tijd. Een odds ratio boven de 1 betekent dat het aandeel mensen dat hun welzijn positief beoordeelt toeneemt. De bijbehorende 95%-betrouwbaarheidsintervallen laten weer zien of er sprake is van een significant verschil.

4. Conclusies en discussie

Na een verandering in burgerlijke staat zijn er duidelijke verschillen in subjectief welzijn waarneembaar. Pasgetrouwd zijn gelukkiger en tevredener dan personen zonder verandering in burgerlijke staat. Pasverweduwd en pas gescheiden personen zijn minder gelukkig en minder tevreden dan personen zonder verandering in burgerlijke staat. Naarmate de tijd vordert is de welzijnsbeleving van getrouwd minder positief en die van verweduwd en gescheiden personen positiever.

Vijf jaar of langer na de verandering in burgerlijke staat zijn er geen verschillen meer in subjectief welzijn naar burgerlijke staat. Wel zijn gescheiden vrouwen gemiddeld genomen nog steeds minder gelukkig en minder tevreden dan vrouwen zonder verandering in burgerlijke staat. De beleving van welzijn van gescheiden personen is dus wel toegenomen, maar niet tot hetzelfde niveau als die van personen zonder verandering in burgerlijke staat. Deze resultaten

ondersteunen de setpointtheorie: er vindt aanpassing plaats van de welzijnsbeleving naar ongeveer het niveau van mensen die geen ingrijpende verandering van burgerlijke staat hebben meegemaakt.

In dit onderzoek zijn cross-sectionele gegevens gebruikt, waarbij groepen personen met elkaar zijn vergeleken. Daardoor is niet het subjectieve welzijn van dezelfde personen over de tijd gevolgd. Toch zijn de resultaten vergelijkbaar met die uit eerder onderzoek waarin longitudinale data zijn gebruikt: Lucas, Clark en Diener (2003) toonden aan dat het subjectieve welzijn van mensen over het algemeen verandert na een belangrijke gebeurtenis op het gebied van echtelijke status en dat daarna een aanpassing door de tijd plaatsvindt. Na een huwelijk vindt een kleine verhoging van de welzijnsbeleving plaats, gevolgd door een verlaging. Verweduwing zorgt voor een sterke daling in welzijnsbeleving, gevolgd door een langzame verhoging.

Uit recent Duits panelonderzoek blijkt dat er permanente veranderingen in het niveau van subjectief welzijn kunnen optreden na bepaalde gebeurtenissen (Diener, Lucas en Scollon, 2006; Headey, 2010). Zo zou er geen (volledige) aanpassing zijn van geluk en tevredenheid na een echtscheiding of het verlies van een kind (Lucas, 2007). Dit onderzoek bevestigt deze resultaten voor gescheiden personen en dan voornamelijk voor gescheiden vrouwen.

De setpointtheorie verklaart aanpassing van het subjectieve welzijn naar een eerder niveau, maar kan niet verklaren waarom er niet altijd een aanpassing plaatsvindt en er soms stabiliteit op een ander niveau optreedt. Het is wenselijk dat wordt gezocht naar een theorie die zowel aanpassing van subjectief welzijn als permanente verandering kan verklaren, zoals ook wordt gesteld door Diener, Lucas en Scollon (2006) en Headey (2010).

Belangrijk is dat er veel variabiliteit kan zijn tussen personen en dat aanpassing naar een bepaald welzijnsniveau niet voor ieder individu hoeft plaats te vinden (Lucas, Clark en Diener, 2003). Persoonlijkheidskenmerken spelen hierbij een grote rol, gegeven dat erfelijkheid voor een deel het subjectieve welzijn bepaalt. In vervolgonderzoek zou het effect van persoonlijkheidskenmerken daarom moeten worden meegenomen.

Daarnaast is het mogelijk dat de combinatie met andere ingrijpende gebeurtenissen, zoals het verliezen van een baan, een ander effect heeft op het subjectieve welzijn of de verandering daarvan over de tijd. Ook hierop kan in toekomstig onderzoek worden ingegaan.

Literatuur

Arts, C.H. en E.M.J. Hoogteijling, 2002, Het sociaal statistisch bestand 1998 en 1999, Sociaaleconomische maandstatistiek 12, blz. 13–21.

Cummins, R.A., 2009, Measuring Population Happiness to Inform Public Policy, Paper for The 3rd OECD World Forum on 'Statistics, Knowledge and Policy'.

Diener, E., 1994, Assessing subjective well-being: progress and opportunities. *Social Indicators Research* 31, blz. 103–157.

Diener, E., R. E. Lucas en C.N. Scollon, 2006, Beyond the hedonic treadmill: revising the adaptation theory of well-being. *American Psychologist* 61(4), blz. 305–314.

Fujita, F. en E. Diener, 2005, Life satisfaction set point: stability and change. *American Psychological Association* 88(1), blz. 158–164.

Headey, B., 2010, The set point theory of well-being has serious flaws: on the eve of a scientific revolution? *Social Indicators Research* 97, blz. 7–21.

Lolle, H., 2007, Multiple classification analysis. An, unfortunately, nearly forgotten method for doing linear regression with categorical variables. *ECPR Conference paper*.

Lucas, R.E., A.E. Clark, Y. Georgellis en E. Diener, 2003, Reexamining adaptation and the set point model of happiness: reactions to changes in marital status. *Journal of Personality and Social Psychology* 84, blz. 527–539.

Lucas, R.E., 2007, Adaptation and the set-point model of subjective well-being: does happiness change after major life events? *Current directions in Psychological Science* 16(2), blz. 75–79.

Soons, J.P.M. en A.C. Liefbroer, 2008, Together is better? Effects of relationship status and resources on young adults' well-being. *Journal of Social and Personal Relationships* 25(4), blz. 603–624.

Ware, J.E., M. Kosinski en S.D. Keller, 1994, SF-36 physical and mental health summary scales: A users's manual. The Health Institute, New England Medical Center, Boston, MA.

Wingen, M. en F. Otten, 2009, Burgerlijke staat, recente verweduwing en gezondheidsindicatoren van ouderen. *Bevolkingstrends* 57(1), blz. 67–72.

Technische toelichting

Burgerlijke staat

Gegevens over de burgerlijke staat (gehuwd of geregistreerd partnerschap, ongehuwd, gescheiden, verweduwd) en veranderingen hierin zijn beschikbaar via registergegevens in het Sociaal Statistisch bestand (Arts en Hoogteijling, 2002). In dit artikel worden de volgende veranderingen in burgerlijke staat onderscheiden:

- van ongehuwd, verweduwd of gescheiden naar gehuwd/partnerschap
- van gehuwd/partnerschap naar gescheiden
- van gehuwd/partnerschap naar verweduwd

Subjectief welzijn

Informatie over subjectief welzijn is beschikbaar via enquêtegegevens uit de gezondheidsmodule van het Permanent Onderzoek LeefSituatie (POLS), waarin de volgende twee vragen met bijbehorende antwoordcategorieën worden gesteld:

'In welke mate vindt u zichzelf een gelukkig mens?'

- 1 Erg gelukkig;
- 2 Gelukkig;
- 3 Niet gelukkig/niet ongelukkig;
- 4 Niet zo gelukkig;
- 5 Ongelukkig

'In welke mate bent u tevreden met het leven dat u nu leidt?'

- 1 Buitengewoon tevreden;
- 2 Zeer tevreden;
- 3 Tevreden;
- 4 Tamelijk tevreden;
- 5 Niet zo tevreden.

Voor dit onderzoek zijn de antwoordcategorieën ingedeeld in gelukkig (1,2) en niet gelukkig (3,4,5), respectievelijk tevreden (1,2,3) en niet tevreden (4,5).

Bijlage

Een odds ratio boven de 1 betekent dat het aandeel tevreden personen groter is dan onder personen die geen verandering in burgerlijke staat hebben meegemaakt. Een odds ratio onder de 1 wil zeggen dat het aandeel tevreden personen kleiner is dan onder personen die geen verandering in burgerlijke staat hebben meegemaakt. De bijbehorende 95%-betrouwbaarheidsintervallen laten zien of er sprake is van een significant verschil.

Tabel 1
Regressieanalyse van beleving van welzijn op verandering in burgerlijke staat in afgelopen jaar van personen van 20 jaar of ouder, 2001/2008

	Gelukkig				Tevreden			
	B	se	OR	95%-BI	B	se	OR	95%-BI
<i>Totaal, vanaf 20 jaar</i>								
Afgelopen jaar getrouwd	1,11	0,24	3,03	(1,91–4,81)*	0,66	0,17	1,94	(1,38–2,73)*
Afgelopen jaar verweduwd	–1,37	0,20	0,25	(0,17–1,13)*	–1,04	0,21	0,35	(0,23–0,54)*
Afgelopen jaar gescheiden	–1,40	0,15	0,25	(0,19–0,33)*	–1,14	0,15	0,32	(0,24–0,43)*
Geen verandering (ref.)	0,00		1,00			0,00	1,00	
20–39 jaar	0,48	0,04	1,62	(1,50–1,75)*	0,02	0,04	1,02	(0,95–1,10)
40–59 jaar	0,14	0,04	1,15	(1,07–1,23)*	–0,16	0,04	0,85	(0,79–0,92)
60 jaar of ouder (ref.)	0,00		1,00			0,00	1,00	
<i>Mannen</i>								
Afgelopen jaar getrouwd	1,27	0,36	3,56	(1,74–7,26)*	0,44	0,23	1,55	(0,99–2,43)
Afgelopen jaar verweduwd	–1,68	0,38	0,19	(0,09–0,39)*	–0,76	0,45	0,47	(0,19–1,13)
Afgelopen jaar gescheiden	–1,46	0,20	0,23	(0,16–0,35)*	–1,34	0,20	0,26	(0,18–0,39)*
Geen verandering (ref.)	0,00		1,00			0,00	1,00	
20–39 jaar	0,48	0,04	1,62	(1,50–1,75)	–0,11	0,06	0,89	(0,80–1,00)
40–59 jaar	0,14	0,04	1,15	(1,07–1,23)	–0,25	0,06	0,78	(0,70–0,87)*
60 jaar of ouder (ref.)	0,00		1,00			0,00	1,00	
<i>Vrouwen</i>								
Afgelopen jaar getrouwd	0,96	0,31	2,62	(1,43–4,80)*	0,91	0,27	2,48	(1,47–4,19)*
Afgelopen jaar verweduwd	–1,16	0,23	0,31	(0,20–0,49)*	–1,06	0,24	0,34	(0,21–0,56)*
Afgelopen jaar gescheiden	–1,35	0,21	0,26	(0,17–0,39)*	–0,93	0,22	0,32	(0,24–0,43)*
Geen verandering (ref.)	0,00		1,00			0,00	1,00	
20–39 jaar	0,70	0,05	2,01	(1,82–2,23)*	0,12	0,05	1,13	(1,02–1,25)*
40–59 jaar	0,27	0,05	1,30	(1,19–1,43)*	–0,11	0,05	0,90	(0,81–0,99)*
60 jaar of ouder (ref.)	0,00		1,00			0,00	1,00	

N.B. Model gecorrigeerd voor leeftijd.
 *p<.05.

Tabel 2
Regressieanalyse van beleving van welzijn op verandering in burgerlijke staat 5 tot 8 jaar geleden van personen van 20 jaar of ouder, 2001/2008

	Gelukkig				Tevreden			
	B	se	OR	(95%-BI)	B	se	OR	(95%-BI)
<i>Totaal, vanaf 20 jaar</i>								
5 tot 8 jaar geleden getrouwd	0,21	0,15	1,23	(0,92–1,65)	–0,05	0,12	0,95	(0,75–1,21)
5 tot 8 jaar geleden verweduwd	–0,27	0,27	0,76	(0,45–1,28)	–0,31	0,27	0,74	(0,44–1,24)
5 tot 8 jaar geleden gescheiden	–0,46	0,18	0,63	(0,45–0,89)*	–0,50	0,17	0,61	(0,44–0,84)*
Geen verandering (ref)	0,00		1,00		0,00	0,00	1,00	
20–39 jaar	0,52	0,05	1,68	(1,53–1,86)*	0,13	0,05	1,13	(1,03–1,25)*
40–59 jaar	0,14	0,04	1,13	(1,03–1,24)*	–0,10	0,05	0,90	(0,83–0,99)*
60 jaar of ouder (ref)	0,00		1,00		0,00	0,00	1,00	
<i>Mannen</i>								
5 tot 8 jaar geleden getrouwd	0,43	0,23	1,54	(0,99–2,41)	0,09	0,18	1,09	(0,76–1,56)
5 tot 8 jaar geleden verweduwd	–0,08	0,67	0,92	(0,25–2,41)	–0,79	0,52	0,46	(0,16–1,27)
5 tot 8 jaar geleden gescheiden	–0,16	0,28	0,85	(0,49–1,47)	–0,44	0,24	0,64	(0,40–1,04)
Geen verandering (ref)	0,00		1,00		0,00	0,00	1,00	
20–39 jaar	0,19	0,08	1,20	(1,04–1,40)*	–0,02	0,07	0,98	(0,85–1,13)*
40–59 jaar	–0,17	0,07	0,84	(0,73–0,96)*	–0,25	0,07	0,78	(0,68–0,89)*
60 jaar of ouder (ref)	0,00		1,00		0,00	0,00	1,00	
<i>Vrouwen</i>								
5 tot 8 jaar geleden getrouwd	0,00	0,20	1,00	(0,68–1,47)	–0,18	0,17	0,83	(0,60–1,15)
5 tot 8 jaar geleden verweduwd	–0,18	0,29	0,83	(0,47–1,47)	–0,09	0,31	0,91	(0,50–1,67)
5 tot 8 jaar geleden gescheiden	–0,69	0,23	0,50	(0,32–0,79)*	–0,54	0,23	0,58	(0,37–0,91)*
Geen verandering (ref)	0,00		1,00		0,00	0,00	1,00	
20–39 jaar	0,78	0,07	2,18	(1,91–2,49)*	0,24	0,07	1,28	(1,12–1,45)*
40–59 jaar	0,34	0,06	1,40	(1,24–1,57)*	0,01	0,06	1,01	(0,90–1,14)*
60 jaar of ouder (ref)	0,00		1,00		0,00	0,00	1,00	

N.B. Model gecorrigeerd voor leeftijd.
 *p<.05.